

## MAINTAINING THE COMPETITIVENESS OF SELECTED LEGAL FORMS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES DURING THE PANDEMIC COVID 19

### UDRŽANIE KONKURENCIESCHOPNOSTI VYBRANÝCH PRÁVNÝCH FORIEM POĽNOHOSPODÁRSKYCH PODNIKOV POČAS PANDÉMIE COVID 19

*Denisa GAJDOVÁ*

#### ABSTRACT

*The Covid 19 pandemic is a global pandemic, not just a health crisis, which is having a devastating effect on the world economy in general. Its effects are also increasingly visible in the food and agricultural sectors as the main nutrition sector of the population. Despite individual measures in all countries of the world, the spread of the virus is beginning to disrupt the supply of agri-food products to markets and to consumers, both within and across borders. Most large economies are expected to enter recession as a result of the Covid 19 pandemic, and the OECD estimates that the necessary restrictions and measures continue each month, causing production to fall and thus annual GDP growth to fall by up to 2 percent. The aim of this paper is to find out how very harmful these effects of the pandemic are on the individual agricultural production of countries and individual legal forms, such as self-employed farmers and agricultural cooperatives, which are generally considered more viable due to cooperative principles and values during crises. with other legal forms.*

#### KEY WORDS

*Agricultural cooperatives, Farmers, Agricultural production, Covid 19, Slovakia*

**JEL – CLASSIFICATION:** *E 44, J 30*

**DOI:** <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.P210-8640-2021-5>

## 1 Úvod

Poľnohospodárstvo je vo všeobecnosti veľmi špecifickou činnosťou, ktorá je priamo spojená s pôdou a je ovplyvnená predovšetkým podmienkami životného prostredia. Väčšina autorov zdôrazňuje dôležitosť jedinečnosti poľnohospodárstva, napr. poľnohospodárstvo sa považuje za základný faktor rozvoja vidieka. (Szabo et al. 2008), pôda je najvýznamnejší, základný a nenahraditeľný produkčný faktor (Chladkova et al. 2016). Poľnohospodárstvo je stále viac prepojené so sociálnymi službami, ktoré sú prepojené so sociálnym poľnohospodárstvom, ktoré musí byť inovatívne (Kučerová 2018). Malých farmárov často vedie iný cieľ než maximalizácia zisku, pretože dôležitú úlohu zohráva osobná spokojnosť a rodinné tradície. (Kolackova et al. 2017). Pokračujúci proces liberalizácie svetových trhov má rozhodujúci vplyv na pokles ekonomických aktivít a zamestnanosť v regiónoch s intenzívnym poľnohospodárskym sektorom. (Abrahám 2011). Poľnohospodárstvo v Európe by sa dalo charakterizovať malým rozsahom pokroku v procesoch kontrakcie, spolu s relatívne vysokým podielom pracovného zaťaženia

majiteľa a jeho rodiny a prácou na čiastočný úväzok. (Svatoš et al. 2009). Všeobecné zmeny v európskom hospodárstve, ktoré sa začali pred dvoma storočiami, sa odrazili aj na zmenách v poľnohospodárstve. Konsolidácia pozemkov, poľnohospodárske reformy, ako aj mechanizácia a chemizácia poľnohospodárstva spôsobili zníženie zamestnanosti v poľnohospodárstve a zvýšenie poľnohospodárskej výroby v krajinách západnej Európy. (Tluczak 2020), pričom situácia vo východných a stredoeurópskych krajinách bola úplne odlišná. Integrácia v európskom priestore sa uskutočnila s cieľom zvýšiť efektívnosť a konkurencieschopnosť poľnohospodárskej výroby. Napriek tomu, že vertikálna integrácia a diverzifikácia sú dôležitými faktormi vývoja štruktúry trhu, nie sú jediné. Pri analýze účinkov štruktúry trhu na konkurencieschopnosť poľnohospodárskeho, respektíve agropotravinárskeho komplexu, musíme myslieť na také faktory, ako je počet kupujúcich a predávajúcich pôsobiacich v tomto odvetví a ich relatívna veľkosť (koncentrácia na trhu), diferenciácia výrobkov, veľkosť vstupu bariéry a výstupové bariéry z priemyslu, existencia úspor z rozsahu a charakter trhového prostredia a postavenie poľnohospodárskych výrobcov v rámci vertikál produktu. (Grega 2003). Spoločná poľnohospodárska politika Európskej únie v súčasnosti poskytuje predpoklady na zvýšenie produktivity poľnohospodárstva, stabilizáciu trhov a udržanie životnej úrovne obyvateľstva.

## 2 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Pandémia Covid 19 priniesla úplne novú situáciu v poľnohospodárskom sektore. Podľa všeobecného očakávania má vplyv aj na dostupnosť základných vstupov pre poľnohospodárskych výrobcov, pretože v dôsledku dodatočných obmedzení pohybu osôb a tovaru (OECD 2020) môžu mať ďalšie problémy pri získavaní vstupov. Významná zmena v zložení komodít a úrovni dopytu spôsobuje veľký tlak na celé hodnotové reťazce. Výrobcovia sú nútení upravovať výrobu a distribúciu, pričom niektoré z nich však majú problémy so životaschopnosťou podnikania. Je to veľká výzva pre menších a špecializovaných poľnohospodárskych výrobcov, ktorí majú k dispozícii väčšinu prepojení s otvorenými trhmi, reštauráciami a stravovaním a ktorí môžu mať problém s identifikáciou nového kupujúceho. Družstvo je špeciálna spoločnosť, ktorú vlastní a kontrolujú tí, ktorí používajú jej služby (Yen et al. 2020). Je to tak tomu, že počet podnikateľov, ktorí si v poľnohospodárstve zvolia formu družstva, je v súčasnosti minimálny. Faktom je, že nová zriadená poľnohospodárska spoločnosť uprednostňuje inú právnu formu. Nová inštitucionálna ekonomika definuje družstvá z hľadiska ich jedinečnej štruktúry vlastníckych práv. (Adamisin a kol. 2017). Poľnohospodárske družstvá existujú takmer vo všetkých krajinách sveta. Sú veľmi dobre zastúpené v rozvinutých aj rozvíjajúcich sa ekonomikách a prispievajú k potravinovej bezpečnosti a znižovaniu chudoby v rôznych oblastiach sveta. Pomáhajú poľnohospodárom zvýšiť ich výnosy a príjmy tým, že združujú svoje zdroje na podporu kolektívnych opatrení a posilnenia hospodárstva.

Slovenský agrárny sektor by sa dal v rámci krajín EÚ vo všeobecnosti charakterizovať ako sektor s nižším využitím použitých výrobných faktorov, nízkou intenzitou výroby a stratou konkurencieschopnosti nielen na trhu EÚ. Produkcia v slovenskom poľnohospodárskom sektore počas rôznych rokov stagnuje alebo klesá. Ekonomický význam poľnohospodárskeho sektora na Slovensku klesal hlavne v prechodnom období, pred rokom 1989 sa slovenské poľnohospodárstvo robilo ako súčasť centrálne plánovanej ekonomiky. Poľnohospodárske spoločnosti (predovšetkým štátne farmy a družstvá) boli súčasťou jednotného a centrálne riadeného systému hospodárstva bez moci a nezávislosti. (Pokrivčák 2003). Roky prechodu na trhové hospodárstvo priniesli na Slovensku množstvo nových typov poľnohospodárstva. Podnikové poľnohospodárstvo stále predstavuje asi 80 percent z celkovej rozlohy poľnohospodárskej pôdy, ale je možné pozorovať postupný nárast jednotlivých fariem. Napriek tomu, že z kvantitatívneho hľadiska je individuálne poľnohospodárstvo na Slovensku celkom neznáme, z kvalitatívneho hľadiska vznikajúce jednotlivé farmy predstavujú vzor, ktorý sa v mnohých

aspektoch odchyľuje od toho, čo bolo doteraz chápané pod pojmom rodinná farma. (Blaas 2003). Slovensko nemá na poľnohospodárskom trhu EÚ ani na svetových trhoch žiadnu komparatívnu výhodu a v súčasnosti na celkovom poľnohospodárskom trhu EÚ zohráva len okrajovú úlohu. (Szabo a kol. 2018). Mnoho autorov vidí hlavnú príčinu tejto situácie v nižšej úrovni dotácií získaných z EÚ. Výsledok a výkonnosť poľnohospodárstva v medzinárodnom porovnaní je vyjadrená ako hodnota celkovej poľnohospodárskej produkcie, meraná pridanou hodnotou a podielom na celkovej produkcii a nákladoch.

### 3 Cieľ, metódy a metodológia

Hospodárska súťaž je súčasťou aktívnej trhovej ekonomiky a je dôkazom hospodárskeho rastu, ktorý možno charakterizovať ako rivalitu zameranú na prospech z hospodárskej činnosti. Dlhodobo najspoľahlivejším ukazovateľom konkurencie je produktivita. Význam intervencie štátu na poľnohospodárskom trhu je spojený so špecifikami poľnohospodárskej výroby. To ich na trhu znevýhodňuje, čo platí najmä v tých krajinách, kde poľnohospodárstvo trpí štrukturálnymi problémami, ako je agrárna fragmentácia a preplnenie zamestnancov. (Nowak et al. 2016). Na Slovensku funguje v znevýhodnených podmienkach viac ako polovica agropodnikov. Ich výroba by sa mala zamerať na udržateľné hospodárstvo, poskytovanie pracovných príležitostí, zabezpečenie rozvoja vidieka a vykonávanie aj nepoľnohospodárskych činností. (Szabo a kol. 2013).

V rámci nášho skúmania sme použili štandardné metódy výskumnej práce, ako sú analýza a syntéza, deskriptívna štatistika, regresná a korelačná analýza, porovnanie a grafy. Na spracovanie základných informácií a formuláciu návrhov sa používajú metódy analýzy a syntézy, porovnávanie a niektoré štatistické postupy. V niektorých prípadoch bola na spracovanie údajov použitá štatistická funkcia v programe MS Excel. Naša analýza je založená na prístupnej sekundárnej a primárnej štatistike o slovenskom poľnohospodárstve vo všeobecnosti. Pomerne silné korelačné závislosti nachádzame medzi spotrebou výroby a výrobou a medzi počtom hovädzieho dobytku. Spoločné dotácie pozitívne ovplyvňujú iba výrobné vstupy. Korelačné koeficienty vyjadrujúce závislosť bežných dotácií a produkcie a kvality hovädzieho dobytku dosahujú záporné hodnoty. Analýza, ktorú sme vykonali, bola založená na dostupných štatistických údajoch o poľnohospodárstve v Slovenskej republike a EÚ. Údaje sme získali z verejne dostupných databáz.

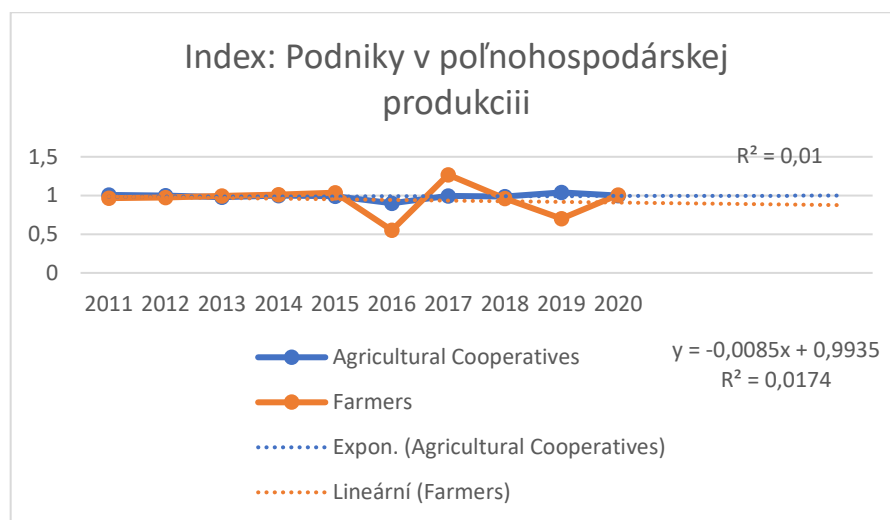
### 4 Výsledky práce a diskusia

Poľnohospodárstvo a jeho výroba je určite veľmi špecifická oblasť, ktorej činnosť je úzko spätá s prírodou a priamo závisí od klimatických podmienok. Táto špecifická vlastnosť určuje predpoklad pre vysokú úroveň rizika. Vždy bolo zaznamenané, že v posledných niekoľkých rokoch malo toto riziko tendenciu sa mierne zvyšovať, konkrétne počas niekoľkých predchádzajúcich mesiacov, čo je dôsledkom pandémie Covid 19. Cenové riziko je vo všeobecnosti spojené s liberalizáciou obchodu s poľnohospodárskymi komoditami, výrobné riziko pochádza z prísnych pravidiel používania vstupov a liekov pre zvieratá a ovplyvňujú ho aj klimatické podmienky. Jedným zo súčasných trendov v poľnohospodárstve je nárast špecializácie, ktorý vedie k zvýšeniu výrobného i cenového rizika. (Jankelova a kol. 2017). Poľnohospodárstvo zohráva čoraz menej dôležitú úlohu aj v prípade vytvárania nových pracovných miest. Poľnohospodársky sektor je spojený s nekvalifikovanou pracovnou silou a zamestnaním viac sezónnych pracovníkov. (Buchta 2013). Rozvoj družstiev na Slovensku vždy prešiel turbulentným obdobím od začiatku jeho vzniku. Napriek tomu, že družstvá sú stále prevládajúcou formou poľnohospodárskeho podnikania, ich význam klesá. (Bielik a kol. 2002). Ako je možné vidieť na vývoji jednotlivých foriem poľnohospodárskej výroby, rozvoj družstiev bol v

predchádzajúcich rokoch 2010-2020 v porovnaní s turbulentnejším rozvojom poľnohospodárov stabilnejší (Graf 1).

### Graf 1

#### Vývoj poľnohospodárskych podnikov na Slovensku (družstvá verus SHR)



**Zdroj:** vlastné spracovanie štatistických údajov, Eurostat (2020)

Z vyššie uvedeného vyplýva, že všetky ukazovatele podľa veľkostného pomeru poľnohospodárskych družstiev a poľnohospodárov v ha ukazovateľoch, ktoré sme získali (tabuľka 1), sú základom pre vzájomnú koreláciu.

### Tabuľka 1

#### Vývoj vybraných indikátorov poľnohospodárskej produkcie v rámci jednotlivých rokov

rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Čistý príjem z poľnohospodárskej výroby v mil. €</b>											
družstvo	0	5,80	0	14,72	3,07	18,24	3,94	54,55	12,74	12,78	13,92
SHR	0	60,69	0	153,1	32,36	200,9	26,54	468,4	106,3	72,07	79,08
<b>Hrubá rastlinná výroba v mil. €</b>											
družstvo	73,2	85,81	110,38	107,9	107,5	108,1	150,0	145,3	138,4	190,1	0
SHR	799,4	897,4	1127,9	1122,7	1133,5	1191,9	1010,8	1247,3	1155,7	1072,3	0
<b>Hrubá živočíšna výroba v mil. €</b>											
družstvo	64,23	73,42	76,00	86,17	84,80	72,99	101,3	82,11	92,71	118,3	0
SHR	701,5	767,8	776,6	896,5	894,5	804,1	682,2	705,1	774,0	667,4	0
<b>Počet zamestnancov v poľnohospodárskej výrobe (v tisícoch)</b>											
družstvo	0	189,4	196,85	193,8	189,9	185,0	293,0	242,1	253,7	364,4	366,6
SHR	0	1980,4	2011,5	2015,7	2002,4	2038,2	1974,1	2079,0	2118,5	2055,5	2083,5

**Zdroj:** vlastné spracovanie štatistických údajov, Eurostat (2020)

Korelácia medzi ekonomickými ukazovateľmi zisťovanými Pearsonovým korelačným koeficientom v skupinách podnikov bola analyzovaná základnými štatistickými metódami. Patril sem predovšetkým Pearsonov korelačný koeficient, ktorého úroveň naznačuje väčšiu, menšiu alebo nulovú koreláciu medzi skúmanými premennými. Korelácia medzi hospodárskymi výsledkami a pridanou hodnotou bola zaznamenaná iba v poľnohospodárskych družstvách, najmä vo výrobných oblastiach, ktoré dosiahli najvyššiu úroveň pridanej hodnoty. Obchodné spoločnosti (poľnohospodári) vykazovali minimálnu úroveň korelácie medzi týmito ukazovateľmi, aj

keď zaznamenali vyššie hodnoty produkcie a výnosy na hektár poľnohospodárskej pôdy. Na druhej strane nepriama závislosť medzi hospodárskym výsledkom a pridanou hodnotou bola dosiahnutá v ziskových a stratových podnikoch. V korelačnej analýze závislostí premenných sme vychádzali zo vzájomných korelácií jednotlivých ukazovateľov, pričom pozitívna závislosť bola pozorovaná s kladnou hodnotou 0,95. Naopak, negatívna (negatívna) väzba medzi premennými bola hodnotená ako nižšia ako -0,95. Hodnoty v rozsahu -0,05 až 0,05 sme pre naše účely považovali za nevýznamnú koreláciu. Pri družstve bola pozitívna závislosť hodnotená na ukazovateľoch počet zamestnancov, hrubá rastlinná a živočíšna výroba, čo znamená, že v družstve je tento trend signálom, že intenzívnejšie zapojenie do výroby. Existuje tiež pozitívny vývojový trend medzi rokom a hrubou rastlinnou produkciou. Existuje tiež pozitívna korelácia medzi produktivitou práce v hodnotovom vyjadrení a čistým príjmom z poľnohospodárskej výroby, čo znamená, že potenciál práce (účinnok, ktorý každý pracovník dosiahne v definovanom pracovnom čase) je pozitívne spojený s čistým príjmom z poľnohospodárskej výroby. Táto skutočnosť svedčí o priamom zapojení zamestnancov do poľnohospodárskych družstiev. Celkovo je táto pozitívna korelácia o to významnejšia, ak ju porovnáme s negatívnou koreláciou z hľadiska klesajúceho počtu poľnohospodárskych družstiev v priebehu rokov.

## 5 Záver

Aj keď je poľnohospodárstvo významnou oblasťou, podpora poľnohospodárskej výroby v hrubom domácom produkte sa vo vyspelých ekonomikách znižuje. (Hyblová 2014). Najvýznamnejšími determinantami konkurencieschopnosti vidieckeho podniku sú umiestnenie v rámci regiónu s konkurenčnou situáciou, veľkosť podniku, vek podniku a určitá forma inovácie v podniku. Špecifiká družstiev vo vidieckych oblastiach z nich robia jeden z najdôležitejších faktorov trvalo udržateľného rozvoja vidieka a predstavujú nástroj na posilnenie v tradične poľnohospodárskych regiónoch, ktoré sa zvyčajne vyznačujú vysokou mierou nezamestnanosti. Družstvá podporujú vytváranie vertikálnych a horizontálnych väzieb na integráciu a spoluprácu, t. j. väzby medzi vidieckymi výrobcami a spracovateľským priemyslom, medzi výrobnými a marketingovými skupinami, ktoré všetky vedú k konsolidácii miestnych komunít.

Počas pandémie prispelo množstvo družstiev po celom svete k rozšíreniu prístupu k informáciám o Covid 19 prostredníctvom rôznych prieskumov, správ, online zdrojov, rád pre riadenie rizík, monitorovania pomoci vlády a špecializovaných horúcich liniek. Poľnohospodárske a maloobchodné družstvá okrem toho pomáhajú zraniteľným a marginalizovaným ľuďom a poskytujú základný tovar tým, ktorí sú viac zasiahnutí zablokovaním. Družstevné podniky sa opäť ukazujú ako odolné v ťažkých časoch, ktorých vplyv sa prejavuje na hospodárskej a sociálnej úrovni, ale základné hodnoty všeobecného záujmu a spolupráce sa presadzujú po celom svete, aj keď s osobitnými ťažkosťami. niektorých miestach, ako ukázala adaptácia výrobných reťazcov na dodávku zdravotníckeho vybavenia a interakcia s verejným sektorom (Monitor Coop, 2020). Naše pozorovania nám poskytli dôkazy o potenciáli a perspektíve rozvoja poľnohospodárskych družstiev v budúcnosti, a to aj na Slovensku. Aj keď táto forma podnikania nie je až taká populárna, náš výskum priniesol dôkazy o takmer žiadnom významnom vplyve akýchkoľvek ukazovateľov, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na ich schopnosť prežiť a byť konkurencieschopný v porovnaní s inými právnymi formami podnikania v tejto oblasti činnosti. počas predchádzajúcich a súčasných rokov a po pandémii Covid 19.

## ACKNOWLEDGEMENT

Tento príspevok je čiastkovým výstupom riešenia projektu VEGA MŠ SR č. 1/0708/20 „Sociálno-ekonomické determinanty trvalo udržateľnej spotreby a výroby z hľadiska vplyvu na výkonnosť a konkurencieschopnosť podnikov“.

## REFERENCES

- Abrahám J. (2014): Clusters in tourism, agriculture and food processing within the Visegrad Group. *Agricultural Economics*, 6: 288–296. *Agricultural Economics*, 61: 450–460. ISSN 0169-5150
- Abrahám J., Strielkovski W., Vošta M., Šlajs J. (2015): Factors that influence the competitiveness of Czech rural small and medium enterprises. *Agricultural Economics*, 10: 441–448. ISSN 0169-5150
- Adamisin P., Kotulic R., Kravcakova Vozarova I. (2017): Legal form of agricultural entities as a factor in ensuring the sustainability of the economic performance of agriculture. *Agricultural Economics*, 2: 80–92. ISSN 0169-5150
- Buday Š., Čičová T. (2014): The transactions in the agricultural land market in Slovakia. *Agricultural Economics*, 6: 288–296. ISSN 0169-5150
- Beierlein J., Schneeberger K., Osburn D. (2014): *Principles of Agribusiness management*. Waveland Press, USA. ISBN 9781577666240
- Grega L. (2003): Vertical integration as a factor of competitiveness of agriculture. *Agricultural Economics*, 11: 520–525. ISSN 0169-5150
- Grznar M., Szabo L. (2002): Niektoré faktory úspešnosti agrárnych podnikov v SR. *Agricultural Economics*, 8: 367–371. ISSN 0169-5150
- Hýblová E. (2014): Analysis of mergers in Czech agricultural companies. *Agricultural Economics*, 10: 441–448. ISSN 0169-5150
- Chladkova H., Formankova S. (2016): Strategy for SMEs in the area of primary agricultural production. *Agricultural Economics*, 9: 395–406. ISSN 0169-5150
- Chrastinová Z., Burianová V. (2012): Economic efficiency of Slovak agriculture and its commodity sectors. *Agricultural Economics*, 2: 92–99. ISSN 0169-5150
- Nowak A., Kaminska A. (2016): Agricultural competitiveness: The case of the European Union countries. *Agricultural Economics*, 11: 507–516. ISSN 0169-5150
- Kolackova G., Krejci I., Tichá I. (2017): Dynamics of the small farmers' behaviour – scenario simulations. *Agricultural Economics*, 3: 103–120. ISSN 0169-5150
- Kontogeorgos A., Chatzitheodoridis F., Loizou E. (2016): Adaptation strategies for the Greek agricultural cooperatives during the economic crisis. *Agricultural Economics*, 1: 26–34. ISSN 0169-5150
- Kucerova E. (2018): Social inclusion in the context of Czech rural development policy. *Agricultural Economics*, 9: 412–422. ISSN 0169-5150
- Michaličková M., Krupová Z., Polák P., Hetényi L., Krupa E. (2014): Development of competitiveness and its determinants in Slovak dairy farms. *Agricultural Economics*, 2: 82–88. ISSN 0169-5150
- Monitor Coop (2020) <https://monitor.coop/sites/default/files/publication-files/wcm2020web-final-1083463041.pdf> [accessed 15.11.2020].
- OECD (2020): *Covid 19 and the food and agriculture sector: Issues and policy responses*.
- Pokrivčák J. (2003): Development of the Slovak agriculture and agricultural policies during the transition period. *Agricultural Economics*, 11: 533–539. ISSN 0169-5150
- Roelants B., Dovgan D., Eurn H. Terrasi E. (2012): *The resilience of the cooperative model: How workj cooperatives, social cooperativeness and other worker-owned enterprises respond to the crisis and its consequences*. CECOP-CICOPA Europe. Available at [http://www.cecop.coop/IMG/pdf/report\\_cecop\\_2012\\_en\\_web.pdf](http://www.cecop.coop/IMG/pdf/report_cecop_2012_en_web.pdf) (accessed September 2020). [accessed 9.6.2020].

- Szabo L., Grznár M. (2013): Farms in the less favoured area conditions in Slovakia. *Agricultural Economics*, 12: 543–550. ISSN 0169-5150
- Svatoš M., Smutka L. (2009): Influence of the EU enlargement on the agrarian foreign trade development in member states. *Agricultural Economics*, 5: 233–249. ISSN 0169-5150
- Szabo L., Grznár M., Zelina M. (2018): Agricultural performance in the V4 countries and its position in the European Union. *Agricultural Economics*, 8: 337–346. ISSN 0169-5150
- Vošta M., Abrahám J. (2010): Territorial cohesion and sectoral concentration in the European Union. *Politické vedy* 4: 145–159. ISSN 1337-8163
- Wang Y.Ch. (2016): The optimal capital structure in agricultural cooperatives under the revolving fund cycles. *Agricultural Economics*, 1: 45–50. ISSN 0169-5150
- Yen M., Miranda M.J., Katchova A.. (2020): The effects of capital constraints on the growth of agricultural cooperatives. *Agricultural Economics*, 1: 27–33. ISSN 0169-5150
- Toia P. (2012): *Draft Report on the Contribution of Cooperatives to Overcoming the Crisis*. Committee on Industry, Research and Energy 2012/2321 (INI). [accessed 20.6.2020].
- Ťuzak A. (2020): Diversity of selected elements of agricultural potential in the European Union countries. *Agricultural Economics*, 6: 260–268. ISSN 0169-5150

## CONTACT

### **Ing. Denisa Gajdová, PhD.**

University of Economics in Bratislava  
Faculty of Business Management  
Department of Business Economy  
Dolnozemska cesta 1/b  
852 35 Bratislava, Slovak Republic  
e-mail: denisa.gajdova@euba.sk